

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжагъэу
кыдэклы

№ 168 (23097)

2024-рэ илъэс
БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
ЮНЫГЪОМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИГЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

мажъ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЛъэхъаныкIэр гъэшIэгъонышт

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ драмтеатрэу И. Цэм ыцIэ зыхьырэм ия 88-рэ IофшIэгъу уахътэ ыублэшт. Джыдэдэм адыгэ труппэм хэт артистхэм яшыпкъэу ащ зыфагъэхъазыры. АР-м итеатральнэ зэхыхъэ ихудожественнэ пащэу, Адыгеим культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу Ацумыжъ Рустам Iофтхъабзэу зэхачэштхэм нэлуасэ тафишыгъ.

АР-м итеатральнэ зэхыхъэ ихъарзынэщ

А. Гусев

— *Театральнэ зэхыхъэм илъэхъаныкIэ регъажэжэ. Сыд фэдэ IофтхъэбзакIэха кытфэжэу-гъэхъазырыгъэхэр?*

— Бжыхъэм иапэрэ мазэ театрэм шыжъотышт. Урыс тхакIоу, сценаристэу, Хэгъэгъу зэошхом хэлэжъагъэу Борис Васильевым итхыгъэ техыгъэу «А зори здесь тихие» зыфиIорэр Iоныгъом и 6-м къалэу Краснодар щыIогъэ фестивалым кыщыдгъэлъэгъуагъ, ащ осэшIу кыфашыгъ. Спектаклыр режиссерэу Константин Мишиным ыгъэуцугъ. Партиеу «Единэ Россием» ифедеральнэ проектэу «Хэку цыклум икультур» зыфиIорэм ишуагъэкIэ къэгъэлъэгъоныр дгъэхъазырыгъ. ДзэкIолI шъуашэу ащыгъхэр,

декорациехэр, остыгъэр, макъэхэр гъэшIэгъонэу дгъэпсыгъэх. БлэкIыгъэ тарихьыр непэрэ уахътэм кызырэдгъэ-лъагъорэм имызакъоу, джырэ дунаимкIэ купкI шъхъалэ зилэ Iофыгъохэр кыщытэлэтых.

Iоныгъом и 8-м Софокл итрагедие техыгъэу «Пачъыхъэу Эдип» зыфиIорэр къалэу Грознэм тцагъэ. Урысые зэнэкъокъоу «Золотая маска» зыфиIорэм «Соискатель» зыцIэ лъэныкъомкIэ тыкыхахыгъ. Театральнэ экспертхэр спектаклым еплъыштых.

— *«Пачъыхъэу Эдип» зыфиIорэр адыгэ театрэм бэрэ кыгъэлъэгъуагъ, джы шьолгыр зэфэшъхъафхэм щяжэсугъэ-*

А. Гусев

плъыштых. Чэчэн Республикэрыда анахъэу кызыкIыхэшгъухыгъэр?

— Тишьолгыр имызакъоу, къэралы-

гъом шызэхашэрэ фестивальхэм республикэм ыцIэкIэ тахэлажъэ зыхъукIэ къащыдгъэлъэгъон тлъэкIышт IофшIагъэхэр

(ИкIэух я 5-рэ нэклуб. ит).

Журналистикэр непэрэ уахътэм

Урысыем ижурналистхэм я Союз исекретарэу Роман Серебряным Адыгеим икьэбарлыгыгэлэс амалхэм апае десэхэр зэхищэгъагъэх.

А. Балабасъ

зэрэфаем афэгъэхьыгъэ мате-риалхэр журналистхэм къагъэ-хъазырынхэм мэхъанэшо зэ-рилэр къылуагъ. Ежъ зипэщэ къулыкъум иамалхэмкӀэ лӀпы-лӀгъу зэрафэхъуштхэр къыкли-гъэтхыгъ. Гьомлэшк Байзэт иеплъыкӀэкӀэ, радиом, телеви-дением ыкӀи гъэзетхэм ачӀыпӀэ социальнэ хъытыухэр иуцонхэ алъэкӀыштӀп, ау ахэм ялӀ хъу-гъэ социальнэ нӀклубгъохэр лӀофшӀэнымкӀэ лӀзырфӀэгъоу къыз-фагъэфедэнхэ фае.

Къэралыгъо пабликхэм лӀоф зэрашӀэрэм, медиа зэфӀэшъ-хъафхэм зэраделажьӀэхэрэм афэгъэхьыгъэу зэхахьэм къы-щыгушылагъ АР-м шӀолъыр гъӀорышӀӀэнымкӀэ и Гупчэ ипа-щӀу КъоджэшӀэо Казбек. Къэ-бар жьугъэм иамал зэфӀэшъ-хъафхэм ясоциальнэ хъы-тыухэм эфир занкӀэхэр аша-гъэфедэнхэ зэралъэкӀыштыр ащ къылоутагъ ыкӀи ар непэрэ уахътэм диштӀэрэ шӀыкӀлӀ-ама-лышлоу къыхигъэщыгъ.

Социальнэ хъытыухэм афӀ-гъээзгъэ журналистхэм япшӀэ-рылӀхэр зэрагъэцӀкӀэн фае,

нейросетим игъэфедэн епхы-гъэу ялӀофшӀэн зэрэзэхӀӀэн алъэкӀыштӀ шӀыкӀлӀ-амалыкӀлӀ-хэм къатегушылагъ Урысыем ижурналистхэм я Союз исе-кретарь. Хъугъэ-шлагъэр кӀэ-кӀэу, зэрэхъугъэм лъыпытӀу къызэрэрагъахьэрэм къыхӀкӀӀу цӀыфхэм социальнэ хъытыур къыхахы. Шысэ къызэрыкӀохэр къыхызысэ, десэ къэгъэлъэгъон-хэм журналистӀу къекӀлола-гъэхэр ахигъэлажьӀэхэзэ Роман Серебряным исеминар гъӀшӀ-гъонӀу зэхищӀагъ.

Текстхэм, мӀкъамӀэхэм ятхы-кӀэ, нейросетир гупчэ къэ-барлыгыгъэлэс амалхэм зэра-гъэфедэрэр Роман къыло-тагъ. Ау цӀыфым фӀэдӀу твор-ческэ гупшысӀэныр иамал къы-зэримыхыштыр хигъэунэфы-кыгъ.

Журналистым илӀпӀӀэсӀэны-гъэ, изӀфӀэхысыжъ акъыл хъы-тыур джырэкӀэ текӀон ылъӀэ-кырэп. Арышъ, амалыкӀэхэр къызфагъэфедӀэхэзэ къэбар-лыгыгъэлэс амалхэр ыпӀкӀлӀ лъы-кӀотӀнхэ фае.

ТӀУ Замир.

АР-м лъӀпкӀ лӀофхэмкӀэ, лӀ-кӀыб къэралхэм ащыпсӀурӀэ тильӀпкӀӀэгъухэм адырӀлӀ зӀ-пхыныгъӀэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет лӀофтхъабзӀэм изӀэхӀӀэн кӀэщӀакӀо фӀэхъугъ.

Комитетым итхъаматӀу ШхъӀ-лӀхӀо АскӀэр пӀэулӀэ гушчы-лӀр къызешӀым журналистикэр уахътэм диштӀу лъыкӀотӀрэ сӀ-нӀхъатхэм зӀрашӀыштыр хигъэу-нӀфыкыгъ. Непэрэ уахътэм гъӀэзетхӀэми, радиом, телеви-

дением и апӀэ ишӀырӀэр социаль-нэ хъытыухэр ары. Ащ къы-хӀкӀӀу журналистхэм ялӀофшӀэн шӀыкӀлӀ-амалыкӀлӀэхэр зӀрӀэща-гъэфедэн фаер уахътэм нӀ-рылӀгъу къызӀэришӀырӀэр, ащ фӀэгъэхьыгъэ шӀӀэныгъӀэхэр жур-налистхэм икьӀоу къызӀӀӀагъӀ-хъанхэм пылӀынхэ зӀрӀэфаер къылуагъ.

Джащ фӀэдӀу АР-м хӀэгъугъу кӀоцӀ лӀофхэмкӀэ и МинистерствӀэ ипресс-къулыкъу ипащӀу Гьом-лӀшк Байзэт зӀлуӀкӀэгъум хӀ-

лӀжъагъ. ШӀолъырым икьӀэбар-лыгыгъэлэс амалхэм лӀоф зӀра-дашӀэрэм ащ игъугъу къышӀыгъ. Сыд фӀэдӀ хъугъэ-шлагъэ къэ-хъугъэми къэбарыр апӀу къы-зӀратыштыр лъымычӀэхӀу, шӀыпкӀагъэ хӀлӀӀу къыралоты-кыныр журналистхэм япшӀэ-рылӀу зӀрӀэщытыр ащ хигъэу-нӀфыкыгъ. ТелефонкӀлӀ цӀыф-хэр зыгъапцӀӀэхэрэм япчъагъэ нахыбӀэ зӀрӀэхъугъэм, ащ фӀэдӀ бӀзӀджашӀӀэхэм зарамыгъӀгъӀ-делӀэным пае пстӀури сакъынхэ

УпчӀӀӀжъӀэгъухэм ялӀофшӀӀэн

ФедеральнӀэ проектӀу «Урысыем ицӀыфхэм яхъгъӀу шӀу алъӀгъоу нӀлугъӀнхэр» зыфилорӀэм къыдыхӀлӀытӀгъӀэ зӀнӀ-кьокъоу «Сабыигъом инавигаторхэр» зыцӀлӀр гъӀэрӀкӀо щегъӀӀжъагъӀу Теуцожь районым иа-гъӀэцӀкӀлӀ. ЛъӀпкӀ проек-тӀу «ГъӀсӀэныгъэм» ар епхыгъ.

КӀлӀӀеджакӀохэм япӀункӀлӀ ыкӀи кӀлӀӀӀцӀыкӀу общественнӀэ организациехэм лӀоф адӀшӀӀ-гъӀэнымкӀэ Теуцожь районым ит гъӀсӀэныгъэм иучреждени и 8-мӀ япӀӀӀэхэм упчӀӀӀжъӀэгъухэр афашӀыгъӀх. АхӀэр ПӀӀӀӀжыкьӀоу гурыт еджапӀӀу N 1-мӀкӀӀ Хъа-цӀӀӀцӀэ Сусанн, АскӀӀӀлӀе гу-рыт еджапӀӀу N 2-мӀкӀӀ Еутых Хъарет, ПчыхӀалыкьӀоу гу-рыт еджапӀӀу N 3-мӀкӀӀ Лыхъу-рӀе Зар, ГъӀӀӀӀӀӀоу гурыт еджапӀӀу N 6-мӀкӀӀ Хъут Эмм, ДжӀӀӀӀӀӀӀӀӀ гурыт еджапӀӀу N 7-мӀкӀӀ Хъут Мадин, НӀшъу-кьӀоу гурыт еджапӀӀу N 8-мӀкӀӀ

ЛъӀӀӀӀ Ирин, ОчӀӀӀӀӀ гурыт еджапӀӀу N 9-мӀкӀӀ НӀхӀӀе Мар-зиет, ЛъӀӀӀӀӀӀӀӀ гурыт еджапӀӀу N 10-мӀкӀӀ ЯхъулӀэ Саид. ШӀӀӀӀӀӀӀӀ адӀштӀу ялӀофшӀӀэн джы ахэм агъӀӀ-кӀлӀ, нӀбгырӀэ пӀӀчӀ кӀлӀӀ-еджакӀохэмкӀэ упчӀӀӀжъӀэгъух, шӀӀӀӀӀӀӀӀ алӀӀӀӀӀӀӀ адӀ-гуащӀх.

ГукӀӀӀӀу, гукъӀӀӀӀӀӀӀ зы-хӀлӀ, зисӀӀӀӀӀӀ фӀӀшӀыпкӀӀ кӀлӀӀӀӀӀӀӀӀ ары сабыигъом инавигатор хӀахӀӀӀӀӀ.

Гурыт еджапӀӀэхэм япӀӀӀ-хэм яупчӀӀӀжъӀэгъухэм лӀофшӀӀӀӀӀ агъӀӀӀӀӀӀӀ зыщызӀфӀахы-сыжыгъӀэ лӀофтхъабзӀэ зӀхӀӀӀ-гъагъ, илӀӀӀӀӀӀӀӀ кыкӀлӀоцӀ пшӀӀ-рылӀу зӀшӀуахыгъӀэхэм ахӀэр къатегушылагъӀх, ягъӀӀӀӀӀӀӀхэр къагъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи илӀӀ-сыкӀӀэ еджӀӀӀӀӀӀ анӀахӀу аналӀ зытырагъӀӀышт лъӀӀӀӀӀӀӀӀхэр къагъӀӀӀӀӀӀӀ.

ЛӀофтхъабзӀэм хӀӀӀӀӀӀӀӀ Теуцожь районым гъӀсӀӀӀ-гъэмкӀэ игъӀӀӀӀӀӀӀӀ ипащӀу ГӀӀӀӀӀӀ КазбекрӀэ районым икӀлӀӀӀӀӀӀ гупчӀэ ипащӀу Хъа-джӀӀӀӀӀ ФатимӀӀӀ. ПӀӀӀӀӀӀ яупчӀӀӀжъӀэгъухэм ялӀофшӀӀӀэн зӀрӀ-зӀхӀӀӀӀӀӀ ахэм уӀсӀ фӀашӀыгъ.

ШӀӀӀӀӀӀ МаринӀ икьӀӀӀӀӀӀӀ

КытӀкӀӀӀӀӀӀӀ лӀӀӀӀӀӀӀӀ шӀӀӀӀӀӀӀӀ адӀштӀӀэ гъӀсӀӀӀӀӀӀ ягъӀӀӀӀӀӀӀӀ-

ныр пшӀӀӀӀӀӀӀӀ шъхӀӀӀӀӀӀӀ ащыш. ЯцӀыкӀугъом къыщегъӀ-жъагъӀу шӀушӀӀ лӀофтхъабзӀ-

хэм ахӀӀӀӀӀӀӀӀ ахӀэр фа-гъасӀх.

ШӀӀӀӀӀӀ Марин.

Апэрэ унэм щатлупщыгъ

Джэдже районим ит къутырэу Курскэр гъэстыныпхъэ шхуантлэр земыщэлэгъэ псэуплэ маклэу Адыгеим кынагъэхэм ащыщыгъ. Джырэблагъэ а сатырэм ар хэкыжыгъ.

Ихъзэхэлъ обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм кызыретыгъэмкӀэ, мы псэуплэм газыр рашалӀи, километри 5 хьурэ кӀуапӀэхэр щагъэпсыгъэх. Джы УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр кӀэщакӀо зыфэхугъэ «социальнэ догазификацием» кыдыхэлъытагъэу ар шагухэм аращалӀэ.

Программэм кызырэдыхэлъытагъэмкӀэ, шагум зэрэнагъэсирэм ыпкӀэ хэлъап, ау бысымхэм акӀуачӀкӀэ унэхэм аращалӀэ ыкӀи ащызбгыращыжы. Ащ фэдэу унэм езыщэлэгъэ апэрэ унагъом блэкӀыгъэ тхьамафэм мэфэкӀ шыкӀэм тетэу гъэстыныпхъэр фатлупщыгъ.

Мы къутырымкӀэ «догазификацием» кыдыхэлъытагъэу ишагу фыращӀлэнэу эзэгъыныгъэм зыдыкӀэтхэгъэхэр унэгъо 19 мэхъу. ПстӀумкӀи Адыгэ Республикэм эзэгъыныгъэ мини 10,5-рэ щашыгъ. Ахэм ащыщэу мини 9,3-мэ ячӀыгу ихъ

гъунэхэм газыр анагъэсыгъ, унэ мини 3,7-мэ ащатлупщыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Депутати 10 хадзыгъ

БлэкӀыгъэ тхьаумафэм, Юныгъом и 8-м, АдыгеимкӀэ муниципальнэ хадзынхэр зы псэупӀ зыщыкӀуагъэхэр.

Мыекъопэ районим ихэдзакӀохэм мандатыбэ зилэ хадзыплэ койхэмкӀэ муниципальнэ образованиеу «Кировскэ къоджэ псэуплэм» инароднэ депутатхэм я Совет депутаты 10 щыхадзыгъ.

ДепутатынымкӀэ кандидат 21-рэ: политическэ партиеу «Единэ Россием кыгъэлъэгъогъэ кандидати 10-р, ЛДПР-м – кандидати 9-р, КПРФ-м – зы кандидатыр, ПВР-м – зы кандидатыр атхыгъагъ. ХэдзакӀохэм амакъэхэр Мыекъопэ районим ихэдзыплэ чӀыплӀ 5-мэ (NN 106-м, 107-м, 108-м, 109-м, 110-м) ащатыгъэх.

Нахьыбэ хьугъэ

2023-рэ илъэсым Адыгеим инвестициеу кыхалхьэрэр сомэ миллиард 61,6-м нэсыгъ, 2024-м республикэм имылькы шхьалэ сомэ миллиард 28,5-рэ кыхэхьуагъ.

Мы уахътэм проект 34-рэ шьолъырым щыпхыращы, ахэм пстӀумкӀи сомэ миллиард 82,2-рэ инвестициеу къакӀкӀошт. Экокурортэу «Лэгъонакъэрэ» ТэхутемыкӀое районим щагъэпсырэ промышленнэ паркымрэ анахь иных. Ахэм экономикэм хэхьоныгъэшхохэр рагъэшыщтых, лофшӀлӀэ чӀыплӀэхэм мымакӀэу къахъошт.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкӀу кызырэхигъэщыгъэмкӀэ, шьолъырым инвестиционнэ шӀпхъэ гъэнэфагъэхэр зериӀэхэм ишӀуагъӀкӀэ мы лъэныкъомкӀэ лофхэр хӀпшыкӀэу нахьышӀу хьугъэх, тапӀкӀэ гугъӀлӀэ инхэр къэзытырэ пшӀырылхэр агъэцӀкӀэх.

Ащ нэмыкӀэу, инвестиционнэ проектхэр пхырыщыгъэнхэм фӀшӀ ащ ищыкӀгъэ инфраструктурэр Адыгеим егъэпсы, инвесторхэм лофшӀлӀкӀэ амалышӀухэр ятыгъэнхэм, хӀбзӀлахьэмкӀэ фӀгъэкӀотэнхэр ялӀнхэм дӀлажъэ. Джащ фэдэу инвестициехэр кыхэхьыльхьагъэхэм хӀбзӀлахьэу атырэм щыщэу кызырагъэгъэзжыщтыр процент 70-м нагъэсын гухӀлэ ял.

— Тэ етхьыжъэгъэ гухӀлхэр дгъӀкӀэжъхэмэ, Владимир Путиным пшӀырылхьэу кыгъэгъуцугъэхэр дгъэцӀкӀэхъэ, тишӀолъыр инвесторхэмкӀэ нахь хъопсагъо шыгъэным тапӀкӀи ыуж тытыщт. ДжыдӀдӀэми инвесторхэм яегъэжъапӀэ афгъэпсынӀгъэным тыпыл. ГуцӀлэм пае, проект пӀпчӀ тхыльхьэу ищыкӀагъэхэр зы чӀыплӀэм цагъэпсынхъу амал ял, нэмыкӀ лофӀу пылхэм яззӀлохынӀкӀэ пӀалӀэхэр дгъӀкӀэкӀыгъэх, фӀгъэкӀотэнхэр ятӀтых, ящыкӀгъэ инфраструктурэр тӀгъэпсы. А лофшӀлӀнхэр экономикэм хэхьоныгъэ егъэшыгъэным, шьолъырым изегъэушгъомбгъун афӀлорышӀлх. Ащ ишӀуагъӀкӀэ лофшӀлӀнӀэ чӀыплӀэхэр нахьыбэ хьуцтых, цӀыфхэм гъотэу ялэм хэхьошт, хӀбзӀлахьхэр нахьыбэу къатыщтых, социальнэ пшӀырылхьэм ягъэцӀкӀэн ахэр пӀлухьацтых, — кыӀуагъ КъумпӀыл Мурат.

Уголовнэ лоф кызызӀуахыгъ

Тамыгъэ гъэнэфагъэ зытемыт электрон тутынхэр хӀбзӀнчъэу зӀращӀыгъэм фӀгъэхьыгъэ тхыль Адыгэ Республикэм хӀгъэгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и Министерствэ экономикэ щынӀгъончъэнымкӀэ ыкӀи къольхъэ тын-ыхьыным пӀуцужыгъэнымкӀэ игъӀлорышӀлӀнӀэ илофшӀлӀэхэм зӀхагъэуцагъ.

ХӀбзӀнчъэу ӀуагъӀкыщтыгъэ пкыгъо 700-м ехъур къалахыгъ. Урысыем и МВД къалэу МыекъуапӀкӀэ иотделэу пӀшлорыгъэш административнэ уплӀэкӀунхэр зӀхъыщӀэрэм Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 171.1-рэ статья ия 5-рэ Ӏахь диштӀэу уголовнэ лоф кызызӀуахыгъ.

Мы илъэсым иублӀгъу полицейскӀэхэм оперативнэ лофтхьабзӀхэр зызӀрахьхэм нафэ къэхъугъагъ МыекъуапӀэ щыщ, илъэс 55-рэ зыныбжӀ унӀэ предпринимателым итучанэу урамэу Депутатскэм тетым тамыгъэ гъэнэфагъэ зытырамыгъэуцогъэ пкыгъоухэу никотин

зыхӀлхэр зӀрэшыӀигъӀкыщтыгъэхэр. Следственнэ-оперативнэ купымрэ оперативникхэмрэ тучаныр кызызалыхъум, штрих код зытемыт электрон тутын 752-рэ кычылагъотагъ ыкӀи ахэр предпринимателым кыӀахыгъэх.

Адыгэ Республикэм хӀгъэгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и Министерствэ изкспертнэ-криминалистическэ гупчэ зӀхыщгъэ экспертизӀхэр, оперативникхэм къаугъоигъэ материалхэр ӀзубытыплӀэ кызыфишӀыхъэ, Урысыем и МВД къалэу МыекъуапӀкӀэ иотделэу пӀшлорыгъэш административнэ уплӀэкӀунхэр зӀхыщы-

щӀэрэм УФ-м и Уголовнэ кодекс ия 171.1-рэ статья ия 5-рэ Ӏахь диштӀэу уголовнэ лоф кызызӀуахыгъ.

ХабзӀр зыукъуагъэм сомэ мин 500-м

нӀсӀэу тазыр рагъэтын е илъэси 3 хьӀапсрӀэ сомэ мини 120-м нӀсӀэу тазыр-рӀэ тыралхьан алъӀкыщт.

АР-м и МВД ипресс-къулыкӀу

Хысапыр зыкӀасэхэр щызӀрӀуагъышӀыгъ

Юныгъом и 10-м кыщегъэ-жыагъэу и 30-м нӀс Урысые кӀэ-лӀцӀыкӀу гупчэу «Орленкэм» я ХХ-рӀэ хъушхьафыкӀыгъэ сменэу «Юный математик» зыфилорӀщыкӀошт.

Республикэ естественнэ хысап еджапӀэм щеджӀэрэ нӀбгыри 9 ащ хӀлӀжъщт. Ахэр Алексей ДемченкӀэр, Роман Кузнецовыр, Максим Маруда, Даниил Матвеевыр, Марьям Мкртумовар, Алексей НеопрятнӀэр, Степан Таджимухамедовыр, Григорий Саакян, Глеб Стеблиныр.

ШӀӀыныгъӀкӀэхэр ныбжыкӀэхэм ягъгъотыгъэнхэм лоф зӀрэдашӀӀыщтыр, хысапым ыльӀыныкъокӀэ гъэхъэгъшӀухэр ашӀынхэм зӀрӀфагъӀсӀщтыр кыщалауагъ республикэ естественнэ хысап еджапӀэм. Сменэм ипрограммэ кыдыхэлъытагъэу хысап джӀегукӀлӀхэр, я XIX-рӀэ КыблӀэ хысап турнир, хысап еджапӀэ, гуманитар ыкӀи естественнэ шӀӀыныгъэхэмкӀэ лекцие зӀфӀшхьафхэр афызӀхъщтыт. Джащ фэдэу ныбжыкӀлӀхэр агъӀчӀафыщтых ыкӀи япсауныгъэ зыпсыхъэрэ лофтхьӀбзӀ зӀфӀшхьафыбэ афызӀхъщтыт.

Сменэм игъӀсӀныгъэ программэ кыдыхэлъытагъэу хысапымкӀэ кӀэ-лӀгъӀгъӀдӀжӀэ пӀрытхэр, шӀӀыныгъӀлӀжӀэ ушӀтӀаӀохэр, хысапымкӀэ Урысыем илъӀпкӀэ командэ итренерхэр, мы предметымкӀэ, экономикэмкӀэ ыкӀи лингвистикэмкӀэ Урысые олимпиадэхэм яосӀшӀхэр кырагъӀблӀгъӀщтыт.

Ныдэльфыбзэм изэгъэшлэн чанэу пылтых

Аужырэ ильэсхэм республикэм ит гурыт еджаплэхэм ыкIи клэлэцIыкIу Iыгыплэхэм ащыщхэм ныдэльфыбзэр нахь игъэклотыгъэу ащызэрагъашлэу аублагъ. Пилотнэ проектым кыдыхэлъытагъэу Iоф зышлэхэрэм ащыщ Шэуджэн районымкIэ клэлэцIыкIу Iыгыплэу «Насып» зыфилорэр. Федеральнэ къралыгъо шапхъэхэм адиштэу ныдэльфыбзэр мыщ нахь игъэклотыгъэу ащызэрагъашлэ.

— КIэлэцIыкIу хэм адыгабзэр икIу фэдизэу зэрамышлэрэр гымэкIыгъо шхъаI. ГъэрэкIо пилотнэ проектым диштэу зы купым Iоф ышлагъ, мыгъэ пIы кыизэIуахыгъ. Ащ нэмыкIэу 2015-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ зэготхэу КIэлэнIухэм арагъашлэ. Арэу щытми, телефонхэм язэрар къэкIо, урысыбзэкIэ гуцыIэхэзэ сабыиIхэр къэтэштэх. ХэушхъафыкIыгъэ кабинет дгъэнэфагъэу КIэлэцIыкIу хэм зы мафэм хэтэрыкIхэм, нэужым пхъэшхъэм, псэушхъэхэм ыкIи нэмыкIхэм якъэIуакIэхэр адыгабзэкIэ ятэгъашлэх. Ар хэушхъафыкIыгъэ программэм игъусэу, егъэджэн тедзэу зэхэтэцэ. Проектым ишIуагъэкIэ хэушхъафы-

Ялофшлэн зэхъокIыныгъэу фэхъугъэхэр, ныдэльфыбзэм изэгъэшлэнкIэ, икызэтегъэнэжынкIэ Iофтхъабзэу зэхашэхэрэр клэлэцIыкIу Iыгыплэм ипашэу Зезэрэхъэ Фатимэ кытфилотагъэх. Ильэс 20 фэдиз хъугъэу ащ пашэу мыщ Iоф щешлэ.

— Сабыир кызылхъугъэм кыщегъэжыагъэу адыгабзэр зэхихын, апэрэ гуцыIэхэр иныдэльфыбзэкIэ кыIон фае. ГухэкI нахь мышIэми, непэрэ мафэм тлэгъурэр нэмыкI шыпкэ, адыгабзэкIэ гуцыIэхэрэм япчъагъэ нахь макIэ мэхъу зэныт. Мы гымэкIыгъор дэгъэзыжыгъэным амалэу тилэмкIэ тыдэлажэ. Сабыим иуахътэ нахьыбэу зыцигъакIорэр КIэлэцIыкIу Iыгыплэр ары. КъыткIэхъухъэрэ лIэужхэм яныдэльфыбзэ, ятарихъ, якультурэ ашIэнымкIэ пшъэрылгъэу тилэхэр зэрифэшъуашэу зэрэзшIотхыцIтхэм юужитит, — еIо тигуцыIэгъу.

Непэрэ мафэм ехъулэу КIэлэцIыкIу Iыгыплэм нэбгырэ 220-рэ къекIуаллэ. 2013-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу «Насыпым» епхыгъэу джыри зы КIэлэцIыкIу Iыгыплэ Хъакурынэхъаблэ кыщызэIуахыгъэу Iоф ешлэ, ащ ишIуагъэкIэ чэзылм хэтхэри бэкIэ нахь макIэ хъугъэ. Мыщ джырэкIэ купиплэ екIуаллэ, нахь пэблагъэхэр макIох. ЗэкIэмкIи куп 11-мэ КIэлэцIыкIу хэр ащыугъоигъэх. Уставым диштэу мээитIум кыщегъэжыагъэу КIэлэцIыкIу хэр аштэнхэм фэхъазырых, ау аныбжэ ильэсрэ ныкIорэ мыхъугъэу ны-тыхэм ясабыиIхэр къащэхэрэп.

ТигуцыIэгъу кыизэриIуагъэмкIэ, КIэлэцIыкIу Iыгыплэм ильэс зэкIэлэпIохэм зэхъокIыныгъэхэр фэхъугъэх. Федеральнэ къралыгъо шапхъэхэм адиштэу Iоф ашлэ, ащ дакIоу джэгукIэ шыкIэм тетэу адыгабзэр арагъашлэ. КIэлэцIыкIу хэр хэмыукъоу къэгущыIэным фагъасэ. ЯцIыкIугъом кыщегъэжыагъэу адыгабзэм итарихъ шыгъуазэхэу ахэр къэтэджых. Сабыим ыныбжэ елытыгъэу шIэныгъэхэр рагъэгъоты, джащ фэдэу егъэджэн тедзэхэри афызэхашэх.

кIыгъэ Iэмэ-псымэхэр КIэлэцIыкIу Iыгыплэм илэ хъугъэх, ныдэльфыбзэм епхыгъэ Iофыгъохэр нахь чанэу щызэшIуахых, зы мэфэкI бламыгъэкIэу хагъэунэфыкIы.

ГъэрэкIо кыщегъэжыагъэу адыгабзэм изэгъэшлэнкIэ программэ къратыгъэу ащ диштэу Iоф ашлэ.

— Тхъамафэм зэ е тIо егъэджэн афызэхэцIагъэкIэ сабыиIхэм ар ашхъэ кынэжыыцIтэп, ар кыдэтлътэзэ зы мэфэкI блэтымыгъэкIэу хэтэгъэунэфыкIы. ГуцыIэм нае, адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ, адыгэ шэн-хабзэхэр кызыло-тыкIырэ Iофтхъабзэхэр бэу зэхэтэцэ. КIэлэцIыкIу хэм ашIоэгъэшлэгъонэу усэхэр зэрагъашлэх, адыгэ шъуаишэхэр ащыгъыхэу ордэхэр къалох, къэшых, — еIо Фатимэ.

КIэлэцIыкIу Iыгыплэм щызэхашэрэ Iофтхъабзэ пэпчэ яшъыпкъэу зыфагъэхъазыры. Ащ ишIуагъэкIэ КIэлэцIыкIу хэр ялэпкэ культурэ нахь пэблагъэ мэхъух, адыгэ шэн-хабзэхэр зэрагъашлэх. Бжы-хэм фэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэм джырэкIэ зафагъэхъазыры. КыткIэхъухъэрэ лIэужхэм яцIыкIугъом кыщегъэжыагъэу яхэгъэу шIу альэгъуным фащэх.

КIэлэцIыкIу хэр ядэжэ къэкIохъыхэрэм фэдэу пчэдыжэ къэс КIэлэцIыкIу Iыгыплэм кычIахъэх, шIу зылэгъурэ КIэлэпIухэр къапэгъокIых, мафэ къэс КIэ горэ зэрагъашлэ, мэджэгух, мэхэфых. ЯпсауныгъэкIэ шIуагъэ зыпылэ шапхъэхэм адиштэрэ шхыныгъохэр непэ щэ арагъэшых. КIэлэцIыкIу Iыгыплэм ыпкIэ итынкIэ фэгъэклотэнхэр зилэхэр ахэтых. СабыиI зилэ унагъохэм къракIыгъэхэм,

джащ фэдэу ным е тым сэкъатныгъэ илэмэ уасэм ызыныкIо рагъахъэ, хэушхъэфыкIыгъэ дзэ операцием хэлэжэрэ нэбгыритфымэ ясабыиIхэм ыпкIэ арагъэтырэп.

КIэлэцIыкIу Iыгыплэр ильэс пчъагъэкIэ узэкIэлэбэхэмэ ашIыгъагъ, непэрэ мафэм ехъулэу ащ щыкIагъэхэр илэх, игъэклотыгъэ гъэцэкIэжыынхэр рашIылэнхэу ежэх. УФ-м и Президент иунашъокIэ 2025-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу КIэлэцIыкIу Iыгыплэхэри джы агъэкIэжыыцIых.

«Насыпыр» дэгъукIэ, дахэкIэ къахэщыным Зезэрэхъэ Фатимэ ишъыпкъэу дэлажэ, илофшIэгъухэр КIэлэпIу анахь чанхэм ясатырэ хэтых. Коллективыр зэгурьIохъэу зэрэщытыр пашэм кыыхегъэщы, нахьыкIэхэр нахьыжхэм акIырыпIыхъэхэу Iоф ашлэ. Районым имызакъоу республикэм щызэхашэрэ зэнэкъокъухэм, Iофтхъабзэхэм КIэлэпIухэр ахэлажэх, зэрифэшъуашэу закыщыагъэлагъо.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Iэшьынэ Аслъан.

ЛъэхъаныкIэр гъэшIэгъонышт

(ИкIуэх).

тилэнхэ фæе. «Фестивальнэ къэгъэлъэгъонхэр» зыфилорэ спектаклэ гъэуцугъэхэр театрэм къышIыхэрэм ахэтынхэм мэхъанэшхо иI. «Пачъыхъу Эдип» дунаим итеатрэ цIэрыIохэм ащэгъуцу. Тиартистхэм ялэпэлэсэныгъэ зынэсырэр ащкIэ къэдгъэлъэгъон тIэкIышт. Софокл итрагедие техыгъу «Пачъыхъу Эдип» зыфилорэр титеатрэ изы уцупIэ, изы дэкIопIэ хъугъэ.

— **Лъэпкъ театрэм непэ сьд фэдэ пшъэрылгъа зыфигъэуцужьыхэрэр? Ащ гъунапкъэ горэхэр иIэхэ?**

— Къэлэ цыкIухэм адэт театрэхэм хэхъоныгъэхэр ашIыхэмкIэ лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ яшIогъэшхо къэкIо. Театрэм ипIухъо творческэ IофшIэгъэшхохэмкIэ мыбжыхъэ къызэлутхышт. Апэрэ пшъэрылгъу тилэр титарихъ, тикультурэ бай, Адыгеим цыфэу шыпсэхэрэм язэкъотныгъэ, языкIыныгъэ театрэр ятамыгъу цытыныр ары. ШыIэныгъэм илгъэныкIо пстэумкIи лIэужхэм гъэхъагъу ашIыхэрэм, упчIэу зэхэфыгъэн фаехэм ялофыгъохэр сценэм къышIэтыгъэнхэм, ныбжыкIэхэм ашIогъэшIэгъонышт къэгъэлъэгъонхэр зэхэщэгъэнхэм мэхъанэшхо иI. Театрэм иамалхэр гъунэнчъэх, ахэр зэрэтлэкIэу тэгъэфедэх.

— **АктерыкIэхэр театрэм къешъогъэблагъэхэ? Дунаим итеатрэ анахъ цIэрыIохэм, артистэу злъаашIэхэрэм зяжъугъэпшэн, шъуанэкъокъун шъолъэкIа?**

— Тарихъым, культурэм, сэнаушыгъэм, артистхэм кIуачIэу, зэхашIэу, гуетыныгъу ахэлъым яшIуагъэкIэ IофшIэнхэр гъэцэкIагъэ мэхъу. Актерхэм театральнэ искусствэм хэхъоныгъэ фашIы. Мыгъэ АР-м искусствэхэмкIэ иколледжэу Тхъабысымэ Умарэ ыцIэ зыхъырэр къэзыухыгъэхэм ащышхэр къытхэхъуагъэх. КупкI дэгъу зилэ ныбжыкIэхэм культурэмкIэ къэралыгъо институтэу Казань дэтым яеджэн шылагъэкIуатэ. ТилофышIэ нахъыжхэм яшIэныгъэхэм ащахагъэхъоным фэшI Москва, Санкт-

Ащымжэ Рустам икIуэзынэщ

Петербург ыкIи нэмыкI къалэхэм ащызэхашхэр курсхэм тэгъаIох. Ары пакIошъ, тэ таджыи режиссер цIэрыIохэр, кIэлэгъэгджэ пэрытхэр къетэгъэблагъэх. «Режиссерская лаборатория школы-студии МХАТ» зыфилорэм къыдихэлъытагъу Виктор Рыжаковым итеатральнэ десэхэр афызэхэтэщэх. Егъэдженхэм ябжыхъасэхэр тэугъоижьых, театрэр уахтэм диштэу дэлъэбакъо. Артист нахъыжхэм тиныбжыкIэхэр акIэрыпIыи хэзэ ясэнахъат хагъахъо.

— **ТанэкIэ сьд фэдэ Iофтхъабзэхэр зэхэщэгъуцэнхэу жъугъэнафэра?**

— УФ-м культурэмкIэ и Министерствэ кIэщакIо зыфэхъугъэ программэу «Большие гастроли» зыфилорэм тыхэлэжьэнымкIэ лъэлу тхылъыр тэгъэхъабыр. Московскэ ыкIи Волгоградскэ хэкIухэм, КъалмыкIым тыкIо тшIоигъу. Егъэджен программэу «Академия Сергея Безрукова» зыфилорэм къыдихэлъытагъу «Художественные руководители театров Будущего» зыцIэм сыщеджэ, проектэу «Таврида.АРТ» сыхэлажъэ. ШIэныгъа-кIэхэр къэгъэлъэгъонхэм ащытэгъэфедэ.

Лъэпкъ драмтеатрэу И. Цэим ыцIэ зыхъырэм цыфхэр нэлуасэ фэтшIынхэм фэгъэхъыгъэ проектэу «Квест-экскурсия по театру» зыфилорэр зэхэтэщэшт. Пушкиным ироль зыгъэцэкIэрэ актерым ар зерищэшт. НыбжыкIэхэр театрэм нахъ къещэлIэгъэнхэм ар фэлорышIэшт.

Камернэ музыкальнэ театрэм комедиеу «Выпьем за любовь!» зыфилорэ пьесэу Алексей Щегловым ытхыгъэм дэлажъэ. АР-м изаслуженнэ артистэу Роман Корчага ащ ирежиссер. Чъэпыогъум и 10 — 11-м спектакль-фантазиу «За гранью...»

зыфилорэр къэдгъэлъэгъошт. Режиссерыр Абхъаз Республикэм изаслуженнэ артистэу Зыхъэ Зуралбий.

Ар узгъэхъырэ, мэхъэнэ куу зилэ ыкIи джырэ уахтэм диштэрэ спектаклэу щыт. Зэмынэлосэ хъулыфыгъищ камерэ зэжъум эдифагъэх. Ахэр хэбзэукъоныгъу ашIыгъэхэм зэрипхыгъэх. Агъэтысыгъэхэм шъхъафит хъужьынахъ мышIэми, зыгъэгумэкIхэрэм акIэдэлуы. Ау пшъашъэр апэрэ еплъыгъомкIэ къызэрэпшIошIыштым тетэу къызэрыкIоу щытэп.

Зы камерэм эдисынхэу хъугъэ хъулыфыгъэхэр ядунэететыкIэки, ягупшысакIэки, язэхашIэки зэфэхъафых, ау ахэр зэзыпхыхэрэр зы — шъхъафитныгъэм фэбанэх. Ежъхэм даохэр зэфыряIэх нахъ мышIэми, ныбджэгъуныгъэми а зэфыштыкIэм чIыпIэ гъэнэфагъэ щегъоты.

Урыс драматическэ театрэм А. Шъхъэтулм ытхыгъэ пшысэу «Смартфон для Бабы-Яги» къыгъэлъэгъошт.

Ащ къыкIэлъыкIоштых Хъурмэ Хъусен ытхыгъэ комедиеу «Гощэмыдэ инысэхэдакI», А. Пушкиным идрамэ техыгъэ «Выстрел в метель», Мамый Ердэжыбэ ытхыгъэ «Псэлъыхъохэр», А. Островскэм икомедиеу «Женитьба Балзаринова», Дэрбэ Тимур идрамэу «Шыу маф» зыфилорэр. Лъэпкъ театрэр кIэлэ-цыкIухэм афэгъэхыгъэ «Спасите Мигай Светофорыча» зыфилорэ къэгъэлъэгъоным дэлажъэ, режиссерыр Абхъаз Республикэм изаслуженнэ артистэу Зыхъэ Зуралбий, ар шIэхэу къэдгъэлъэгъошт.

— **Театрэм иIофшIэнкIэ сыда къыдэхъугъэр?**

— Лъэпкъ театрэм ыгъэуцугъэ спектакль дэгъухэр зэкIэ тыугъоижьыгъэх, ахэм Iоф адэтэшIэ. Адыгэхэм зекIокIэ-шIыкIэ дэуу къытхэфэхэрэм сэмэркъэу шъуашэм илгъуу къытэгъэлъэгъуыкIых. Ахэм тызэрагъэплъыжы, тырагъэгупшысэ. Тарихъым, культурэм, сэнаушыгъэм, артистхэм кIуачIэу, зэхашIэу, гуетыныгъу ахэлъым яшIуагъэкIэ спектаклэхэр къыдэхъугъэхэу сэлъытэ. Тидышъэ кIэн къэтыухъумэныр ары пшъэрылгъа шъхъалэу тилэр ыкIи непэрэ мафэм ар зэрифэхъуашэу тэгъэцэкIэ.

— **ПроектыкIэхэр шъогъэнафэхэ?**

— Илгъэсым ыкIэм нэс урысыбзэкIи адыгабзэкIи спектаклитIу тэгъэхъабыр,

ахэм ашъхъэ къытхыгъоштэп. Шэн зэрэтфэхъугъу, мэфэку ыкIи бэрэскэшхо пчыхъэ къэс къэгъэлъэгъонхэр зэхэтэщэшт. Ахэр зэ нэмылэми къыкIэIотыкIыжышхэп. Театрэхэр зэрыпсэхушхэр къалэжьын фæе. Къытэплъынэу зикIэсэ цыфхэр нахъыбэ зэрэтшIыштым тыпыл.

— **ИлгъэсыкIэм ехъулгъу сьд фэдэ шIухъафтына театрэм къыгъэхъабырэр?**

— ИлгъэсыкIэм фэгъэхъыгъуу шыла мазэм и 3-м шыублагъуу и 8-м нэс пчыхъэ къэс спектаклэу шылэштхэр дгъэнэфагъэх.

Пушкиным и Унэ илгъэсыкIэм мэфэкIхэм ялгъэхъан Лыжъ ЩтыргъуыкIым и Унэ цызэхэтэщэшт. Адыгеим икIэлэцыкIухэр зыфаехэ шIухъафтынхэр зэрытхэагъэхэ пшысэмхэр Лыжъ ЩтыргъуыкIым шыфатхынхэ алъэкIышт, ары пакIошъ, ащ Iуэлэнхэ амал ялэшт. КIэлэцыкIухэр пшысэм хэтэщэштых. ГъэрэкIо спектаклэу «Мэээ пшыкIуIу» зыфилорэр къэдгъэлъэгъуагъ, мыгъэ «Морозко» дгъэуцунэу тыдэлажъэ.

— **Театрэм иIофшIэнкIэ сыда амал шъхъаIэу плгъытэрэр?**

— Театрэм иIофшIэн зэкIэ къыхеу-бытэ: мэкъамэри, пьесэри, тхакIори,

А. Гусев

режиссерри, актерхэри. КIэухым IофшIагъуу цыфхэр зэлпыхэрэр а пстэумэ язэдэлэжьэныгъэ изэфэхъысыжъ мэхъу. Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэ зыхъырэм иIофшIэнхэм язэфэхъысыжъ шIоигъоныгъэ зилэхэм лъэхъаныкIэм цызэрагъэлъэгъун алъэкIышт.

Театрэм анахъ чIыпIэ шъхъалэ цызилэргъушIэр ары. Ащ ыкIуачIэ ошъогум унигъэсын ылгъэкIышт. Арышъ, театрэм къаIохэрэм ар анэбгъэсышъуным мэхъанэшхо иI.

ХэзгъэунэфыкIынуу сыфай республикэм и Лышъхъуу Къумпыл Мурат театрэм иIофхэм зэрагъэгумэкIырэр, къызэрэткIэлупчIэрэр, къызэрэдделэрэр. Ащ кIуачIэ къытеты.

— **Театрэм иIофшIэгъу охъта-кIэ шIуэIэ къызэлъушъухынэу тышъуфэлъаIо.**

— Опсэу.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

А. Гусев

Шьон пытэхэр щыгъэзыегъэнхэр

Ащ къыдыхэлъытагъэу, общественнэ псауныгъэмкӀэ ыкӀи медицинэ профилактикэмкӀэ Адыгъ республикэ гупчэм Урысые Иофтхъабзэу «Семьшоныр къыхэсэхы» зыфилоэр Ионыгъом и 10-м культурэм и Унэу «Гигантым» щыригъэкӀокӀыгъ. Гупчэм иӀэпылэгъугъэх Адыгъ республикэ наркологическэ диспансеры ыкӀи АР-м и Къэралыгъо автоинспекция.

Иофтхъабзэм пшъэрылӀ шъхалэу иӀэр шьон пытэхэр зэрэзыхьылӀэхэрэм илофыгъо цыфхэм анаӀ тырарагъэдзэныр, псауныгъэр къэухъумэгъэныр ыкӀи гъэпытэгъэныр, ащ зэрар езыхырэ шыкӀэхэр щыгъэзыегъэнхэр.

— Шьон пытэм психикэм егоорэ токсинхэр хэлъых, ащ пкъынэ-лынэр есэш, цыфыр мафэ къэс ешъон фæе мэху. Ар зэпымыоу зэлъхылӀэ зыхукӀэ, цыфым ифизическэ, ипсихическэ зытет, илофшӀэн, имылку, иунагъо, къэзыуцухъэрэм изэрар якӀы, уз 200-м ехъу къыхэкӀы. А зэпстэури къафӀотӀэнху, шьон пытэхэм ащытыухъумэнхэм, псауныгъэм зэрар езыхырэ шыкӀэхэр щыгъэзыегъэнхэм тыкъыфӀэдженым афӀшӀ мы Иофтхъабзэр зэхэтцагъ. Къэбарыр зэралъыдгъэлэсыштым дакӀоу, мыщ къекӀолӀэгъэ цыфхэм ягулӀынтфӀ зэхэлъхэр ауплӀэкӀунхэ амал непэ ялагъ. Ащ пае специалист зэфӀэшхъафхэр къедгъэблэгъагъэх, — **къылуагъ медицинэ профилактикэмкӀэ Гупчэм иотделение ипашӀэу Керим-Заде Джульетэ.**

Урысые Иофтхъабзэу «Семьшоныр къыхэсэхы» зыфилоэр къыдыхэлъытагъэу, шлоигоныгъэ зилэ пстэуми ялӀыдӀкӀуае зыфӀэдизыр, лым хэлъ глюкозэр, холестериныр, ащӀычӀэр зэрагъэшӀэн, лабораторнэ уплӀэкӀунхэр, кардиовизорымкӀэ гум искирининг арагъэшӀын амал ялагъ. Джащ фӀэдэу терапевтым, медицинэ психологым, кардиологым, неврологым упчӀэхэр афагъэзэнхэ альӀэкӀыгъ. Шьон пытэхэм язэхьылӀэн зэрарэу къыхьырым фӀэгъэхьыгъэ лекцием къафӀеджагъэх ыкӀи видеоролик рагъӀплъыгъэх. Иофтхъабзэм ныбж зэфӀэшхъафхэр зилэ нӀбгыри 100-м ехъу къекӀолӀагъ.

УплӀэкӀунхэр афӀзышыгъэ специалистхэм ащыцӀу наркологическэ диспансерым ипсихологӀу Нелля Грунтовам гушӀӀэгъу тыфӀэхуыгъ. Ащ къызӀериуагъэмкӀэ, шӀӀӀэкӀэм тетэу тестирование арагъэкӀу, къаыхьылӀэкӀынэу упчӀи 10 нӀлӀп итхагъэр. Ащ къыхеубытӀэх тхъамафэм къыкӀоцӀ шьон пытэр зэрагъӀедӀэр пчӀагъэр, ащ ыуж зӀригъӀумӀэкӀыхэрэр, зӀпигъэуным егупшысэхэмэ, нӀмыкӀхэри. А упчӀэхэм ялӀытыгъэу адӀгушылӀэх, ищыкӀагъэмэ наркологическэ диспансерым рагъӀблагъэх.

Зипсауныгъэ зыуплӀэкӀунэу къекӀолӀагъэхэм ащыщых **Мар-тынюк зэшхъэгъусэху Андрейрэ Натальерэ.**

— Мыщ фӀэдэ Иофтхъабзэм апӀэрэу тыхӀалажӀэ. Шьон пытэхэр зӀтхьылӀэху щытӀӀ, ау

Ионыгъом и 11-р Урысыем шьон пытэхэр зыщыщамыгъӀедӀэр маф. Ащ епхыгъэу Ионыгъом и 9 — 15-м шьон пытэхэр зэрэзыхьылӀэрэр ыкӀи ахэм къахӀкӀырэ узхэмрэ лӀэныгъэмрэ нахь ма-кӀэ шыгъэнхэм я Тхъамафэ зэрэ Урысыеу щырекӀокӀы.

тыныбж елӀытыгъэу (ильӀэс 65-м шлокӀыгъэх) типсауныгъэ изытет ядгъауплӀэкӀумэ тшӀоигъоу тыкъӀкӀуагъ. Сэ лӀыдӀкӀуае сӀгъӀумӀэкӀы, зӀпымыоу уцхэм сӀашӀо. Андрей гууз и,

ащ нахьыбӀэрэ лӀзӀлӀэхэм за-фегъазэ. Джыри къызӀэдгъӀ-плӀыхэмэ, лӀе мыхъунэу тлӀы-тагъэ.

Ольга Влад итеплӀэкӀэ ильӀэс 71-рэ ыныбжӀ Иоу пшӀӀӀтӀӀ,

бӀкӀэ нахь ныбжыкӀлӀу къӀлӀа-гъо ыкӀи нӀгушӀоу къыддӀэгъу-щылагъ.

— СипшӀэшӀэгъу мафӀэ къы-сигъӀагъ мыщ Иофтхъабзэ зэрэ-щырекӀокӀыштымкӀэ. СыныбжӀ фӀэдэм уит зыхукӀэ узымыгъэ-гумӀкӀырэ уз щылӀп къысшӀо-шы, арӀу щытми, сӀыдигъуи сыгу згъӀкӀодырӀӀ. Сызщыфаем лӀ-зӀлӀэм сыклон сӀӀӀӀкӀырӀӀ ыкӀи ащ зы мафӀкӀэ мыщ фӀӀдиз специалистхэр къыщызӀбгъӀ-плӀынху хъурӀӀ. НепӀэрэ Иофтхъабзэр лӀрыфӀэгъу дӀд, зӀу уплӀэкӀунхэр сшӀынхэ сӀӀӀ-кӀыгъ. СипшӀӀдӀкӀуае зыпкӀ итӀу къыгъӀлӀэгъуагъ, арышӀ, зӀкӀэ дӀгъу хъушӀт, — **Ело Ольгэ.**

Урысые Иофтхъабзэр жӀотӀэу рекӀокӀыгъ, ащ ныбжыкӀӀэхэри хӀлӀажыагъэх.

ЗыщышӀумыгъӀэгъупш — щынӀгъончӀэ шапхӀэ шьон пытэм илӀӀ!

ЮШЫНЭ Сусан.
СурӀтхэр: ЛӀшынӀэ АслӀан.

Росреестрэм къеты

КъызӀэдалӀжыгъӀэхэм ащыща?

ПсӀэуплӀэу приватизация шыгъэр зэшхъэгъусэхэм къызӀэдалӀжыгъӀэ мылкӀухэм ахахъэмэ къызӀэхӀтфымэ тшӀоигъуагъ.

УФ-м и УнӀгъо кодекс ия 34-рӀэ статья къызӀэрӀӀорӀэмкӀэ, зэшхъэгъусэхэр зы-щызӀэготхагъэхэм къыщыублагъэу зӀда-

гъотыгъэ мылкӀур къызӀэдалӀжыгъӀӀэ макӀо. Ащ ИофшӀаплӀэм лӀтӀу е бизнесым пылӀэу нӀбгырэ пӀпчӀ гъотӀу илагъэм,

иакӀылкӀэ къыгъӀхъагъэм, пенсиу е пособиу къыфӀӀкӀуагъэм къыщегъӀжа-гъэу, нӀмыкӀ ахъцӀу къалӀӀӀхъагъэм нӀсыжӀэу къыхеубытӀ.

КъызӀэдалӀжыгъӀӀэ макӀох ягъот зэхӀлӀэу амыгъӀошӀыр ыкӀи агъӀо-шӀыр мылкӀум хахъӀхэрэр, «тхъӀӀӀ лӀӀӀлӀхэр», чыгу лӀахъэр, къызӀӀӀӀӀӀӀӀ е хахъо фӀэхъуным пае банком ратыгъэ ахъцӀхэр (вклады). ЗэшхъэгъуситӀум язӀу мылкӀур къэзыщӀафыгъэм е зы-

тетхагъэм, ахъцӀр банком езытыгъэм мыщ дӀжыым мӀхъанӀэ щырилӀӀ.

АрӀу щытми, ахэм ахӀмыхъӀхэрӀри щылӀэх. ГушӀӀӀм пае, тӀумӀэ яз шӀухъаф-тын къыфӀашӀыгъэр е цыфӀӀу щымы-лӀжыым къыкӀӀӀныгъэу къытефӀжыгъӀӀ. УнӀу приватизация шыгъӀри зэшхъӀ-гъуситӀум язӀу ар зыгъӀпсыгъӀр ары зиунае хъурӀӀ. Ащ ишӀӀ хӀмылӀӀу, фитыныгъэ къымытыгъэу ар зыгорӀм ышӀтӀн е фагъӀӀӀӀӀ альӀӀышӀтӀӀ.

Хыкум пристахэм къаты

Зэпымыоу Иоф ешIэ

Чэщи мафи Иоф зышIэрэ цыхъэшIэгъу телефонэу 8(8772)56-94-44-мкIэ хыкум пристахэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэlorышIапIэу Адыгеим щылэм зыкыфэжъугъэзэн зэрэшъульэкIыщтыр джыри зэ шъугу къэтэгъэкIыжы.

ИэнатIэ зылыгъ пашэхэм бзэджэшIагъэхэр зэрэхъагъэу, ахъцэ къолъхъэ тын-Iыхыным ылъэныкъокIэ хэбзэгъэуцугъэр, джаш фэдэу цIыфхэм ыкIи организациехэм яфитыныгъэхэр аукуагъэхэу шъушыгъуазэмэ, къулыкъум макъэ къежъугъэлун шъульэкIыщт.

ЦыхъэшIэгъу телефонымкIэ закыфэзыгъазэхэрэм ацIэ, альэкъуацIэхэр къаралохэрэп, къалэкIэхъэгъэ къэбархэм зэкIэм ГъэlorышIапIэм ипашэ ежъ ышъхъэ-кIэ ахаллэ.

Къолъхъэ тын-Iыхыным епхыгъэ бзэджэшIагъэхэр зэрэхъагъэу шъушыгъуазэмэ, ГъэlorышIапIэм иофициальнэ сайтэу «r01.fssp.gov.ru» зыфилорэм шъуихъанышъ, ащ фэгъэхъыгъэ къэбар къулыкъум IэкIэжъугъэхъан шъульэкIыщт.

Япшъэрылъхэр агъэцэкIэнхэм фэшI

КIэлэплупкIэр игъом зымытыхэрэм язекIуакIэ зэрэмытэрэзыр агурыгъэлогъэным, зытефэхэрэм пшъэдэкIыжъ пхъашэ ягъэхъыгъэным хыкум пристахэм аналэ атет.

Пшъэрылъхэр гъэцэкIагъэхэ зэрэхъухэрэм ежъ ышъхъэкIэ лъэплъэ республикэм ихыкум пристахъалэ. Хэбзэгъэуцугъэм мы лъэныкъомкIэ къыдилъытэхэрэ шалхъэхэр агъэпъэшыгъэх, ны-тыхэу зипшъэрылъхэр зымыгъэцэкIэхэрэм уголовнэ Иофхэр къапагъэадажэхэу къыхэкIы. Ащ Иофыр нэшъумыгъэсэу, чIыфэр игъом ыкIи икъоу шъутынэу хыкум пристахэр къышъоджэх.

Мыщ епхыгъэу хыкум пристахэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэlorышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм ренэу Иофтхъэбзэ зэфэшъхъафхэр зэхещэх. ЧIыфэхэр

къалыхыжыгъэнхэм пае зипшъэрылъхэр зымыгъэцэкIэхэрэ ны-тыхэм адэжъ хыкум пристахэр макIох, ахэм адэгущыIэх, язекIуакIэ зэрэмытэрэзыр агурагъа-ло. Сабыим иплупкIэ хэбзэгъэуцугъэм къыгъэнафэрэ лъэныкъохэр зымыгъэ-цэкIэхэрэм административнэ пшъэдэкIыжъ зэрэхъыщтым даклоу, уголовнэ Иофи къафызэлъахын зэралъэкIыщтыр арало.

Джаш фэдэу кIэлэплупкIэр зымытыхэрэм охътэ гъэнэфагъэм къэралыгъом икIынхэ зэрэфимытхэм афэгъэхъыгъэ унашъохэр ашIых, административнэ хэб-зэукъоныгъэ зэрашIыгъэмкIэ протоколхэр зэхагъэуцох, уголовнэ Иофхэр къафы-зэлъахы, нэмыкIыбэ зэшIуахы. Мы лъэбэкъухэм пшъэрылъэу ялэр зы — сабыихэм къатефэрэ ахъцэр игъом ыкIи бырсыр къыпымыкIэу ны-тыхэм къатыныр ары.

Мыщ епхыгъэ ИофшIэныр хыкум пристахэм тапэкIи лъагъэкIотэщт, зыныбжъ имыкъугъэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм аналэ тырагъэтыщт.

Хыкум пристахэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэlorышIапIэу АР-м щылэм ипресс-къулыкъу.

УРЫСЫЕМ
И ДЗЭ

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ
И МИНИСТЕРСТВ

**УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УIЭШЫГЪЭ КIУАЧИЭХЭМ
ЗЭЗЭГЪЫНЫГЪЭМ ТЕТЭУ КЪУЛЫКЪУ АЩЫХЪЫГЪЭНЫР**

**АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ЗЭТЫГЪОУ
ЩАРАТЫРЭР СОМЭ**

2000000-м НЭС

**ХЭУШЪХЪАФЫКIЫГЪЭ ДЗЭ ОПЕРАЦИЕМ ХЭЛАЖЪЭХЭРЭМ
МАЗЭ КЪЭС СОМЭ МИН 200 — 305-м НЭС АРАТЫ**

ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛЭУ
«Адыгея — Служу Родине»

ЗЭКИОЛIЭЩТХЭР:

Адыгэ РеспубликэмкIэ къалэу Мыекъуапэ и Дзэ комиссариат
8(8772)52-11-25
къ. Мыекъуапэ, ур. Комсомольскэр, 217

Адыгэ РеспубликэмкIэ Мыекъопэ районым и Дзэ комиссариат
8(8777)75-15-60
п. Тульскэр, ур. Октябрьскэр, 20

Адыгэ РеспубликэмкIэ Джэдждэ, Кошхъэблэ район-хэм я Дзэ комиссариат
8(8777)99-70-47
ст. Джэдждэ, ур. Краснэр, 316

Адыгэ РеспубликэмкIэ Красногвардейскэ, Шэуджэн районхэм я Дзэ комиссариат
8(8777)85-34-51
с. Красногвардейскэр, ур. Советскэр, 64

Адыгэ РеспубликэмкIэ Адыгэкъалэ, Тэхъутэмыкъое, Теуцожь районхэм я Дзэ комиссариат
8(8777)14-36-95
п. Инэм, Сединым иур., 46

ЛИНИЕ ПЛЪЫРЫР
8(8772)52-11-28

ШЪУИМУНИЦИПАЛЬНЭ ПСЭУПIЭ ИДЗЭ КОМИССАРИАТХЭМ ЗАФЭЖЪУГЪАЗ

Кушъхьэфэчъэ спортыр

Шьолъыр 15 хэлажъэ

Кушъхьэфэчъэ спортымкIэ я 32-рэ Урысые зэнэкьокъоу «Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм язэкъошныгъ» зыфилорэр Темыр-Кавказ ыкIи Къыблэ федеральнэ шьолъырхэм ахэхьэрэ субъекти 5-мэ Ионыгъом и 7-м щегъэжьагъэу и 20-м нэс ащэкIо.

Иофтхьабзэр Ионыгъом и 7-м Мыекъуапэ щырагъэжьагъ. Шьугу къэтэгъэкIыжы, мыщ фэдэ зэнэкьокъухэр 1993-рэ илъэсым щыублагъэу зэхашэх. Мы уахътэм Адыгеим и Президентэу щытыгъэ

Джарымэ Аслъан ащ кIэщакIо фэхъугъ. 1994-рэ илъэсым щегъэжьагъэу Урысыем изэлухыгъэ чемпионат къыдыхэлъытагъэу мыр рагъэкIокIы. Къэралыгъом ишъолъыр 15-мэ ялыкIохэм зыщашэтэ.

— Кушъхьэфэчъэ спортымкIэ зэнэкьокъоу зэхэтцагъэм джыри зэ къеушыхьаты Темыр-Кавказ федеральнэ шьолъырым,

Адыгэ Республикэм мы спорт лъэпкъым мэхъаншхо зэращыратырэр, ащ игунчэу зэрэщытхэр. Республикэм игъогухэм язытет шэпхъэшлэхэм зэрадиштэрэм, узцызэнэкьокъун плэкIыщт зыми фэмьдэ къушъхьэ чIыплэхэр зэрилэхэм мыщ дэжъым яшлогъэшхо къэкIо. Урысые зэнэкьокъоу «Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм язэкъошныгъ» зыфилорэр мэфкI шлагъо зэрэхуцтым дакIоу, кушъхьэфэчъэ спортым хэхъоныгъэ ышIыным зэрэфIорышIэцтыми цэч хэлъэп, — къылуагъ зэлъашIэрэ спортсменэу Вячеслав Екимовым.

Адыгеим ыцIэкIэ ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ зэнэкьокъум хэлажъэх спортымкIэ мастерэу СтIашъу Мамыррэ мастер хунымкIэ кандидатэу Роман Сидовыррэ. МэфиплIым къыклоцI спортсменхэм километрэ 316-рэ къачыгъ. Ахэр Адыгеим, Краснодар краим ыкIи Къэрэщэе-Черкесым ягъогухэм ащызэнэкьокъугъэх. Непэ километри 177-рэ зикIыхьэгъэ ятфэнэрэ едзыгъор рагъэжьашт, зэкIэмкIи чемпионатым учугъо 13 къыдыхэлъытагъ. Иофтхьабзэр Чэчэн Республикэм цаухыцт.

Зэхэзышагъэр ыкIи къыдзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм инамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаихьырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыхъ. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын ИофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэlorышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4523
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1540

Хэутыным узцыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщIэкъо Саид

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшгэдэкIыжъ зыхьырэ секретарыр
Тхьаркъоხო А. Н.

Теннис цыкIур

Зэфэхьысыжъ зэнэкьокъур

Тигъзет къызэрэхиутыгъэу Брянскэ хэкум итеннисист ныбжыкIэхэр Мыекъуапэ щылагъэх. Ахэм егъэджен ыкIи зыгъэсэн Иофтхьабзэхэр афызэхашагъэх.

Мы пстэуми финал едзыгъо афэхъугъ Адыгеим икIэлэ шъхьалэ, Брянскэ ыкIи Курскэ хэкухэм яспортсменхэр зыхэлэжьэгъэхэ зэнэкьокъур. Судейскэ коллегием

пэцэнэыгъэ дызэрахьагъ командэхэм ятренерхэм. Зызыушэтыхэрэр купичэу гоцыгъагъэх, кIалэхэр ыкIи пшъашэхэр шъхьафэу зэнэкьокъугъэх.

ЗэхэщакIохэм зэрагъэнэфагъэу, «апшэрэ лигэм» хэхьагъэх гъэхэгъэшлэ зилэ теннисистхэр. Ащ теклоныгъэр къыщыдахыгъ Курскэ хэкум щыщ Данил Дьяченкэмрэ

Брянскэ хэкур къэзыгъэлъэгъогъэ Ксения Макаровамрэ. «Апэрэ лигэм» ащытекIуагъэх Брянскэ хэкум илыкIоу Егор Медведевымрэ Мыекъуапэ щыщ Ирина Славновамрэ. «ЯтIонэрэ лигэм» теклоныгъэр къыщыдахыгъ Курскэ хэкум испортсменэу Иван Шмакинымрэ Мыекъуапэ щыщ Пэфыф Суандэрэ. Теклоныгъэр ыкIи хэгъэунэфыкIырэ чIыплэхэр къыдэзыхыгъэхэм дипломхэр ыкIи медальхэр афагъэшшошагъэх.

Къатхэхэрэм яшIолIрэ редакцием иеплIыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкIыщт.

НакIубгъор зыгъэхьазырыгъэр БЗЭШУ Асхьад.